

Handling 2020 nr 31

Yttrande över motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att Göteborgs Stad ska ansluta sig till ICAN (International Campaign Abolish Nuclear weapons) Cities Appeal

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Den av Stina Svensson och Teysir Subhi väckta motionen bifalles.
2. Göteborgs kommun ansluter sig till ICAN Cities Appeal till stöd för FNs konvention om kärnvapenförbud.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Karin Pleijel (MP) yrkade att motionen skulle tillstyrkas i enlighet med yrkande från V och MP den 5 februari 2020.

Jonas Attenius (S) yrkade att motionen skulle tillstyrkas i enlighet med yrkande från S den 29 januari 2020.

Ordföranden Axel Josefson (M) yrkade att motionen skulle avstyrkas i enlighet med yrkande från M, L och C den 15 januari 2020.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade att motionen skulle avstyrkas.

Kommunstyrelsen godkände först ordförandens förslag till propositionsordning om att ställa proposition på om motionen skulle tillstyrkas eller avstyrkas.

Vid omröstning beträffande om motionen skulle tillstyrkas eller avstyrkas röstade Helene Odenjung (L), Hampus Magnusson (M), Jörgen Fogelklou (SD), Emmyly Bönfors (C) och ordföranden Axel Josefson (M) för att motionen skulle avstyrkas.

Daniel Bernmar (V), Blerta Hoti (S), Karin Pleijel (MP), Marina Johansson (S), Grith Fjeldmose (V) och Jonas Attenius (S) röstade för att motionen skulle tillstyrkas.

Martin Wannholt (D) och Jessica Blixt (D) avstod från att rösta.

Kommunstyrelsen beslutade med fem röster mot sex att tillstyrka motionen.

Elisabet Lann (KD) antecknade följande till protokollet: Om jag hade haft rätt att rösta hade jag röstat för att motionen skulle avstyrkas.

Elisabet Lann (KD) antecknade som yttrande en skrivelse från den 15 januari 2020.

Göteborg den 5 februari 2020
Göteborgs kommunstyrelse

Axel Josefson

Mathias Sköld

Yrkande
2020-01-29

Socialdemokraterna

Yrkande angående motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att Göteborgs Stad ska ansluta sig till ICAN (International Campaign Abolish Nuclear weapons) Cities Appeal

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och i kommunfullmäktige:

1. Att bifalla motionen.

Motionärerna lyfter en fråga av stor angelägenhet och vikt för såväl Göteborg som för vår omvärld. Kärnvapenarsenalerna har i sjuttiofem år inneburit det enskilt största hotet mot människans fortsatta liv och existens. Kalla krigets slut innebar inte att hoppet om gemensam nedrustning uppfylldes. Trots utfästelser om återhållsamhet och deklARATIONER om ickespridning har fler och fler länders militärer gått från konventionella till kärnvapenbestyckade. I dagsläget har nio länder kärnvapen, trots att det totala antalet skulle uppgå till fem enligt fördraget om ickespridning av kärnvapen. Av dessa nio är det fem länder vars arsenaler kan utlösas från luften, vattnet och marken. Den förstörelse som skulle uppstå vid en kärnvapenkonflikt saknar motsvarighet i mänsklighetens historia.

För Socialdemokraterna och socialdemokratin har motståndet mot kärnvapen ett historiskt djup. Det var det socialdemokratiska kvinnoförbundets kongress år 1968 - under ledning av Inga Thorsson, som senare utseddes till hedersdoktor vid Göteborgs universitet - som innebar det faktiska slutet på tankarna om ett svenskt atomvapen. Statsminister Olof Palme var en av världens ledande förespråkare för fred och nedrustning, och svenska socialdemokrater – däribland göteborgaren Maj-Britt Theorin - deltog aktivt i FN:s nedrustningskommitté. Genom det socialdemokratiskt präglade arbetet för kärnvapenfria zoner har de åtta upprättade zonerna kommit att utgöra drygt 99 procent av allt land på södra halvklotet och 74 procent av allt land utanför kärnvapenmakterna. 120 stater, med totalt två miljarder invånare, lever i dessa kärnvapenfria zoner. Kopplingen till Göteborgs kommunfullmäktige är naturlig; fullmäktigt antog år 1990 ett upprop till regeringen om att verka för en kärnvapenfrizon med särskilt beaktande av Göteborgs utsatta läge. Göran Johansson (S) undertecknade skrivelsen. Bara den moderata kommunstyrelsegruppen valde att reservera sig. Det tio år

gamla medlemskapet i Mayors for Peace utgör ytterligare ett exempel på ett rättsligt korrekt kommunalt ställningstagande för en kärnvapenfri värld.

78 procent av det svenska folket vill att regeringen agerar för ett förbud mot kärnvapen. Att regeringen väljer att hantera frågan på annat sätt än genom att underteckna FN:s kärnvapenförbud har sina bevekelsegrunder och får sina konsekvenser. Den sortens strikt säkerhetspolitiska bedömning får stå för regeringen. Det är dock uppenbart att stadsledningskontorets hänvisningar till kommunalrätt, som dessutom inte tycks vara applicerbar i det aktuella fallet, inte räcker för att avvisa vad som i praktiken är ett stadsuppprop – inte ett säkerhetspolitiskt beslut på kommunal nivå. Socialdemokraterna yrkar därmed bifall till motionen och uppmanar samtliga partier att göra detsamma.

Yrkande
2020-02-05

(Vänsterpartiet, Miljöpartiet)
3.5

Yrkande angående – Motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att Göteborgs Stad ska ansluta sig till ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear weapons) Cities Appeal

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

- bifalla motionen

Yrkandet

Vi rödgrönrosa menar att arbetet mot kärnvapens närvaro och eventuella användning i Göteborg är en lokal fråga av yttersta vikt för Göteborgs invånare. Att ansluta Göteborg till ICAN Cities Appeal är möjligt med hänsyn tagen både till tidigare ställningstaganden inom Göteborgs kommun och svensk förvaltningsrätt.

I motionen anges de lokala skäl som gör det lämpligt för Göteborg att ansluta till den lista av städer som skrivit under denna appell. Närvaron av Nordens största hamn i vår kommun gör att kommunen måste ta särskild hänsyn till våra kommuninvånarens liv och säkerhet i händelse av krig.

I huvudsak vill vi föra fram tre bedömningsgrunder som vi menar borde ligga till grund för beslut kring motionen;

1) Bedömningar kring kommunalrätt

I kommunallagens andra kapitel framgår i 1 § att kommuner och landsting själva får *”ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar”*. Däremot får kommuner och landsting enligt 2 § däremot inte *”ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, ett annat landsting eller någon annan ska ha hand om”*. Om kärnvapen ska anses som en angelägenhet som enbart staten ska ha hand om har prövats i Förvaltningsrätt, Kammarrätten och Högsta Förvaltningsdomstolen och det finns vägledning i praxis även i andra sammanhang.

* Helsingborgs kommunfullmäktiges beslutade att utse kommunen till en kärnvapenfri zon. Detta upphävdes av Högsta Förvaltningsdomstolen (regeringsrätt), vilket tas upp i tjänsteutlåtandet. Däremot har Göteborgs kommunfullmäktiges beslut (1990-02-01) om

att tillskriva regeringen att verka för en kärnvapenfri zon ”*med särskilt beaktande av Göteborgs kommuns utsatta läge med en oceanhamn och omfattande oljelagringsanläggningar*” inte överklagats eller upphävts. Detta innebär att tillskriva regeringen kommunens mening kring kärnvapen kan anses vara en kommunal befogenhet, men inte att fatta faktiska beslut kring närvaro av kärnvapen i en kommun.

2) Göteborgs medlemskap i Mayors for Peace

Göteborgs stad är sedan 2010 medlem i nätverket Mayors for Peace, startat av borgmästarna i Hiroshima och Nagasaki. Det är även 25 st andra svenska kommuner. Stadsledningskontoret beskriver i det positionspapper kring Mayors for Peace som kommunstyrelsen förnyat nätverket som ”*Organisationens primära mål är att skapa medvetenhet kring riskerna med kärnvapen och verka för en kärnvapenfri värld.*” samt att ”*medlemskapet anses vara av betydande symbolvärde*”. Positionspapperet och medlemskap befastes utan votering och enbart SD anmälde ett yttrande (KS 2016-09-07). Att ansluta Göteborg Stad till ICAN Cities Appeal ser vi som en naturlig följd av medlemskapet i Mayors for Peace.

3) Tidigare beslut i kommunfullmäktige

Som anføres i motionen har Göteborgs stad tidigare fattat liknande beslut i blocköverskridande majoriteter i kärnvapenfrågor och anfört specifika åsikter kring t.ex. närvaro av kärnvapen i Göteborg samt meddelat dessa till regeringen. Det har gällt att uppmana regeringen att utlysa en kärnvapenfri zon med beaktande av Göteborgs utsatta läge som hamn och att uppmana regeringen att inte anvisa flottbesök från kärnvapenmakter till Göteborg Hamn. Dessa beslut har inte överprövats, varken i kommun eller förvaltningsrätt, och får anses fortfarande vara gällande.

Sedan dessa beslut tagits i Göteborgs kommunfullmäktige så har dessutom kommunernas befogenheter utvidgats i och med lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter, som ger kommunerna vissa möjligheter att bedriva internationell verksamhet som tidigare ansetts ligga utanför den kommunala kompetensen. Det saknas prejudicerande beslut som skulle göra det omöjligt för Göteborg att ansluta till ICAN Cities Appeal.

Ett ställningstagande för att ansluta staden till ICAN Cities Appeal utgör ingen risk för staden. Skulle ett beslut överklagas så får vi en prövning och eventuellt ett värdefullt prejudikat för kommuners befogenheter att skydda sina invånare från massförstörelsevapen. Vi rödgrönrosa bifaller därför motionen från Feministiskt initiativ.

Yrkande
Särskilt yttrande
Datum 2020-01-15

Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet
Kristdemokraterna

Yrkande angående – Motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att Göteborgs Stad ska ansluta sig till ICAN (international Campaign Abolish Nuclear Weapons) Cities Appeal

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Avslå motionen

Yrkandet

Precis som Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande påpekar så handlar denna motionen om internationell säkerhetspolitik och en ratificering av en FN-konvention, och är således ingenting som Göteborgs Stad ska ägna sig åt.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2019-11-25

Diarienummer 1102/19

Handläggare

Thanos Pinakas

Telefon: 031-368 00 64

E-post: thanos.pinakas@stadshuset.goteborg.se

Motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att Göteborgs Stad ska ansluta sig till ICAN (international Campaign Abolish Nuclear weapons) Cities Appeal

Motionen

Motionärerna föreslår att Göteborgs Stad ska ansluta sig till en kampanj från den internationella intresseorganisationen ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear weapons), genom antagandet av en deklaration som specifikt riktar sig mot städer. I deklarationen uttrycks en oro över de förödande konsekvenserna av eventuell användning av kärnvapen samt en uppmaning till den svenska regeringen att underteckna och ratificera konventionsavtalet om kärnvapenförbud som antogs i FN 7 juli 2017.

Beredning av motionen

Motionen inkom den 24 september 2019. Motionen har beretts av stadsledningskontoret.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Det innebär inte någon direkt kostnad för staden att ansluta sig till kampanjen.

Bedömning ur ekologisk och ur social dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån dessa dimensioner.

Bilagor

1. Motionen
2. ICAN Cities-Appeal

Ärendet

En motion har inkommit från Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI). Motionärerna föreslår att staden antar en deklaration som uppmanar den svenska regeringen att underteckna och ratificera FN:s kärnvapenförbudskonvention. Deklarationen är en del av kampanjen från den internationella intresseorganisationen ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear weapons).

Beskrivning av ärendet

Den 7 juli 2017 antogs av 122 stater FN:s konvention om kärnvapenförbud (Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons, TPNW), däribland Sverige. Avtalet innebär att de stater som ratificerat det inte får delta i någon form av kärnvapenaktiviteter. 79 stater har hittills undertecknat och 33 ratificerat avtalet. För att avtalet ska träda i kraft krävs att 50 stater ratificerar det.

Regeringen har tagit ställning att inte skriva under FN-konventionen, men anmält Sverige som observatör till avtalet för att bevaka och bidra till dess utveckling. Sveriges ställningstagande grundas på regeringskansliets utredning i fråga där det bland annat framhölls att konventionen behöver utvecklas så att den lättare kan accepteras, inte bara av Sverige, utan även av viktiga svenska grannar och samarbetspartners. Det poängteras vidare att det redan finns ett rättsligt bindande kärnvapenförbud i kraft för Sverige och för nästan alla andra icke-kärnvapenstater (NPT, Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons).

ICAN, International Campaign to Abolish Nuclear Weapons, grundades 2007 och är en intresseorganisation som verkar för att kraftsamla aktörer från hela världen under ett gemensamt mål, en kärnvapenfri värld. ICAN driver sin globala kampanj om ratificeringen av konventionen sedan 2017 gentemot olika målgrupper, både på organisations- och individnivå, från universitet och finansinstitutioner till parlamentariker och vinnare av Nobelpris. I Sverige drivs ICAN av Svenska Läkare mot Kärnvapen och Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, IKFF.

Ett antal städer från 11 länder - vars nationella regeringar inte ratificerat konventioner - har anslutit sig till ICAN genom att ställa sig bakom den specifika deklarationen för städer, Cities Appeal. Bland de nordiska länderna, är det 15 norska städer som hittills anslutit sig. Någon svensk stad finns inte i listan med anslutna städer.

Stadsledningskontorets bedömning

Av 2 kap. 2 § kommunallagen (2017:725), KL, framgår att kommuner inte får ha hand om sådana angelägenheter som enbart t.ex. staten har hand om.

Att ansluta sig till en FN-konvention utgör en sådan utrikespolitisk fråga som det enbart ankommer på staten att besluta om. Högsta förvaltningsdomstolen har i RÅ 1990 ref. 9 funnit att opinionsyttringar som rör Sveriges förhållande till andra länder inte utgör en kommunal angelägenhet såvida de inte har stöd i sådana särskilda bestämmelser. Frågor av denna art ankommer enligt regeringsformen på regeringen och riksdagen.

Ett beslut att ansluta sig till en kampanj som uppmanar den svenska regeringen att underteckna och ratificera FN:s kärnvapenförbudskonvention skulle sannolikt anses utgöra en sådan opinionsyttring på det utrikespolitiska området som inte ankommer på en kommun att göra. Bedömningen är därför att motionen i sin helhet faller utanför den

kommunala kompetensen i 2 kap. 2 § KL. Någon särskild bestämmelse enligt vilken beslutet skulle vara kompetensenligt finns inte.

I enlighet med ”Policy och riktlinjer för internationellt samarbete i Göteborgs Stad” (dnr 1324/16), följer staden den svenska regeringens utrikespolitik. Göteborgs Stad bedriver därmed inte något som kan liknas vid utrikespolitik då detta är ett nationellt ansvar.

Helena Mehner

Kommunikationsdirektör

Eva Hessman

Stadsdirektör

Handling 2019 nr 178

Motion av Stina Svensson (FI) och Teysir Subhi (FI) om att Göteborgs Stad ska ansluta sig till ICAN (International Campaign Abolish Nuclear weapons) Cities Appeal

Vi yrkar att:

Göteborgs kommun ansluter sig till ICAN Cities Appeal till stöd för FN:s konvention om kärnvapenförbud

Bakgrund:

Den 7 juli 2017 röstades FN:s konvention om kärnvapenförbud igenom av 122 stater, däribland Sverige. Avtalet innebär att de stater som ratificerat det inte får delta i någon form av kärnvapenaktiviteter; såsom utveckling, testning, produktion av eller hot med kärnvapen. Idag har 70 stater skrivit under och 25 ratificerat avtalet. För att avtalet ska träda i kraft krävs att 50 stater ratificerar det. Sveriges regering har valt att i dagsläget inte lägga fram avtalet för ratificering av riksdagen, men anmält Sverige som observatör till avtalet för att bevaka och bidra till dess utveckling.

Paraplyorganisationen ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear weapons) som samlar organisationer över hela världen för avskaffandet av kärnvapen, var drivande i att avtalet skulle bli verklighet och tilldelades för det arbetet Nobels fredspris 2017.

ICAN har nu formulerat en uppmaning som enskilda städer kan skriva på för att visa hur viktigt dessa städer anser att det är att förbjuda kärnvapen. Vi i Feministiskt initiativ anser att det är en självklarhet för Göteborg, med vår långa tradition av att gå före i frågor som gäller fred och mänskliga rättigheter, att ansluta oss till denna.

Uppmaningen från ICAN lyder:

"Our city/town is deeply concerned about the grave threat that nuclear weapons pose to communities throughout the world. We firmly believe that our residents have the right to live in a world free from this threat. Any use of nuclear weapons, whether deliberate or accidental, would have catastrophic, far-reaching and long-lasting consequences for people and the environment.

Therefore, we warmly welcome the adoption of the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons by the United Nations in 2017, and we call on our national government to join it without delay."

Idag saknas tydlig svensk lagstiftning som kategoriskt förbjuder kärnvapen på svensk mark. Även om Sverige uttryckt sin vilja att utländsk trupp inte skall medföra sådan, saknas både ett generellt förbud och inspektionsmöjligheter, både i freds- och krigstid. Det medför i vår mening att Göteborg, och speciellt vår hamn, görs till mål för kärnvapenattacker, då militär planering nu utgår från att kärnvapen kan finnas i Göteborg i händelse av krig.

Detta är skrämmande i en tid då risken för användning av kärnvapen ökat. I början av 2019 meddelade först USA och sedan Ryssland att de dragit sig ur INF-avtalet (Intermediate-Range Nuclear Forces) som de slutit 1987 (då som USA och Sovjetunionen), vilket innebar att markbaserade kort- och medeldistansrobotar skulle avskaffas. Sedan ett par år har Sverige även ett värdlandsavtal med NATO som i praktiken innebär att kärnvapen i händelse av konflikt/krig kan komma att finnas på svensk mark.

Det finns en stark opinion i Sverige för en svensk ratificering av FNs kärnvapenförbud. I en SIFO-undersökning från 2018 sade sig hela 85% av alla tillfrågade vara för en ratificering. Starkast var stödet i gruppen kvinnor 15-29 år gamla där 94% var för. Inom väljarkåren är majoriteten av väljare från samtliga riksdagspartier är för, med det allra starkaste stödet hos Centerpartiet, med 93% för.

Under ICANs paraply ryms ett stort antal svenska organisationer, däribland Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen, Svenska Läkare mot Kärnvapen och Olof Palme International Center. Även Feministiskt Initiativ ingår i ICAN.

Göteborg har en lång tradition av att vara föregångare i frågor som rör fred och mänskliga rättigheter, vilket innefattar arbete mot massförstörelsevapen. Redan 1990 så skickade Göteborg Stad en uppmaning till regeringen om att utlysa Göteborg som kärnvapenfri zon efter bifall i kommunfullmäktige för en blocköverskridande motion av flera kvinnliga ledamöter från (S), (C), (Fp) och hela fullmäktigegruppen från (Vpk), (Mp) och (Kd). Kommunfullmäktige hade sedan tidigare också tagit beslut om att framhålla till regeringen att inte anvisa flottbesök från kärnvapenmakter till Göteborg, och om så ändå sker förlägga det till statlig mark längre ut från centrum och inte nyttja Göteborgs Hamns kajplatser.

Göteborg, som Nordens största hamn, har ett unikt och känsligt läge i samband med ökad konfliktnivå i närområdet. Som flotthamn är Göteborg mycket attraktivt, och det är rimligt att i militär planering från alla stater i närområdet utgår från närvaro av flottstyrkor från främmande makt kommer finnas i Göteborgs hamn eller dess närhet. I fredstid är det inte sannolikt att fartyg medför kärnvapen, men då de kan bära kärnvapen i händelse av höjd konfliktnivå blir detta en viktig säkerhetsfråga för Göteborgs Stad. En kärnvapenanfall mot dessa flottstyrkor skulle vara förödande för Göteborgs invånare.

Staden råder inte över säkerhetspolitik eller utrikespolitik - men en kommunal uppmaning till regering att skriva under TPNW-konventionen är vad kommunen bör göra för att säkra Göteborgares säkerhet i denna fråga.

När Göteborg ansluter till uppropet är vi inte först. Över 100 städer har redan skrivit på, från Melbourne i Australien till Toronto i Kanada och från Hiroshima till Washington DC. I Europa har stora städer som Manchester, Geneve, Berlin och Paris skrivit på. I vårt grannland Norge är de i skrivande stund uppe i femton städer.

Låt oss uttala det som egentligen borde vara självklart: Vi är djupt oroade över det hot som kärnvapen innebär för samhällen runt om i världen. Vi är av den fasta övertygelsen att våra invånare har rätt att leva i en värld fri från detta hot. All användning av kärnvapen, oavsett om den är avsiktlig eller inte, kommer få katastrofala, långtgående och långsiktiga konsekvenser för människor och miljö.

För Göteborgares säkerhet så önskar vi att kommunen tar ett steg framåt mot en kärnvapenfritt Göteborg, och att uttala stöd för ICAN:s uppmaning är ett bra steg på den vägen.

Stina Svensson (FI)

Teysir Subhi (FI)

NOBEL
PEACE
PRIZE
2017

ICAN CITIES APPEAL

A global call from cities and towns in support of the UN Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons

About the Appeal

Nuclear weapons pose an unacceptable threat to people everywhere. This is why, on 7 July 2017, 122 nations voted to adopt the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons. All national governments are now invited to sign and ratify this crucial global agreement, which prohibits the use, production and stockpiling of nuclear weapons and lays the foundations for their total elimination. Cities and towns can help build support for the treaty by endorsing the ICAN Cities Appeal.

Text of the Appeal

“Our city/town is deeply concerned about the grave threat that nuclear weapons pose to communities throughout the world. We firmly believe that our residents have the right to live in a world free from this threat. Any use of nuclear weapons, whether deliberate or accidental, would have catastrophic, far-reaching and long-lasting consequences for people and the environment. Therefore, we support the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons and call on our government(s) join it.”

How to endorse the Appeal

The mayor or administrator of the local government should send an email to info@icanw.org indicating that the city/town has agreed to endorse the ICAN Cities Appeal. This appeal is for local governments of cities/towns in nations that have not yet ratified the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons.

Suggestions for further action

- 1. Write to the national government:** Inform the foreign minister or other relevant official that your city/town has endorsed the ICAN Cities Appeal.
- 2. Inform the media:** Issue a press release announcing that your city/town has joined the call for the national government to sign and ratify the UN Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons.
- 3. Inform your residents:** Distribute information or hold a public exhibition about the threat of nuclear weapons and global efforts to eliminate this threat.
- 4. Divest public funds:** Take steps to ensure that funds administered by your city/town are not invested in companies that produce nuclear weapons. See www.dontbankonthebomb.com.